

КАПИТАН УИЛЯМ КИД МЕЖДУ ПИРАТСТВОТО И КАПЕРСТВОТО НА ПРАГА НА XVIII ВЕК

Бианка Гарсия
Американски университет в България, България

CAPTAIN WILLIAM KIDD BETWEEN PIRACY AND PRIVATEERING AT THE TURN OF THE 18TH CENTURY

Bianca Garcia
American University in Bulgaria, Bulgaria

Abstract: This article explores the life, trial, and legacy of Captain William Kidd, a controversial figure often depicted as a notorious pirate of the “Golden Age of Piracy.” Drawing on primary sources such as “The Arraignment, Tryal, and Condemnation of Captain William Kidd” (1701), the study reexamines the charges against Kidd —piracy and murder —arguing that his actions more closely resembled those of a privateer commissioned by the English Crown. Kidd’s early maritime career, especially his capture of the *Queddah Merchant*, reveals a complex engagement with legal and illegal seafaring practices in a volatile geopolitical climate. The research also highlights the inconsistencies and injustices of Kidd’s trial, including his denial of legal counsel and inability to present exculpatory evidence. Historiographically, it situates Kidd within broader debates about piracy, privateering, and imperial power in the long 18th century. The given text considers how his image was shaped by shifting legal definitions of piracy and how his reputation was later reassessed by modern historians. This article presents Kidd as a misunderstood figure caught at the intersection of state-sanctioned violence and criminal enterprise.

Keywords: Captain William Kidd, piracy, privateering, Golden Age of Piracy, historiography

Повечето хора познават пиратите от детството си, от книгите за деца или от пиратските филми, но това, което повечето може би не знаят, е какво означава понятието „пират“ и откъде произлиза то. Според Енциклопедия Британика „пират“ е термин, който произлиза от гръцката дума „*peiratēs*“, което означава разбойник (Encyclopaedia Britannica 2025). Обикновено се използва в по-общ смисъл, за описание на грабеж, плячкосване или убийство, извършено от морски разбойници. Каперите, от друга страна, са лица, натоварени от дадено правителство да изпълняват задължения, подобни на военните. Те предприемат подобни на пиратите дейности, но ключовият отличителен белег е, че, за разлика от пиратите, те разполагат с т.нар. каперско свидетелство, което им дава правното основание да нападат други кораби (Hallwood, Miceli 2018: 237).

Въпреки че определенията за пиратство и каперство теоретично обособяват два различни типа дейности, на практика често е трудно да се направи подобно разграничение (Knuth 2003: 3). Един известен пример за това объркване е Уилям Кид, известен морски капитан, чиято биография продължава да занимава както научните среди, така и широката общественост. През целия си живот този исторически персонаж твърди, че е бил нает като капер, но в хода на последното дело срещу него, което завършва със смъртна присъда, той е обвинен в пиратство. Тази статия ще представи кратки биографични бележки за капитан У. Кид, поставяйки фокус върху процеса срещу него и ще завърши с историографски преглед върху личността на капитана в контекста на „Златната ера на пиратството“, т.е. първата половина на „дългия XVIII век“.

Капитан Уилям Кид е роден около 1654 г. в Шотландия. Той израства около доковете и баща му, който е капитан и умира, когато У. Кид е още дете. Историците не могат да определят точната възраст, когато У. Кид установява първите си контакти с капери, но се смята, че едно от първите му преживявания на кораб е на борда на френски корсар. Също така знаем, че някъде около 1689 г., т.е. година след Славната революция, вече е придобил опит като командир на капер. Той навигира Карибския басейн, докато навършва 35 години. Тогава е назначен като член на екипажа на френския кораб *Sainte Rose* заедно с бъдещия си враг Робърт Кълифорд (Cabell 2011: 2). Тяхното задъл-

жение е да превземат и ограбват холандски кораби, тъй като Франция е във война с Холандия по това време.¹ По-късно *Sainte Rose* ще се присъедини към флотата на капитан Жан Дюкас в мисията за превземането на холандския Суринам. През първите няколко дни от пътуването те залавят испански кораб, но поради политически съображения ДюКас не успява да го овладее. Все пак екипажът на *Sainte Rose* превзема испанския кораб и това може да се счита за първото участие на капитан Кид в пиратска дейност. Това е и един от аргументите, използвани от по-късните му биографи като капитан Чарлз Джонсън, чиято „Обща история на най-известните пирати“ канонизира образа на У. Кид като легендарен разбойник (Cabell 2011).

През 1695 г. У. Кид се сдобива с флагманския си кораб *Adventure Galley*. По това време той е свързан с богати лордове от Обединеното кралство. За разлика от други капитани Кид се уверява, че носи достатъчно запаси за кораба и екипажа си, за да избегне недоволство или бунт по време на пътуването. Той също така успява да събере екипаж, тъй като перспективите за каперски екипажи били относително по-приемливи от тези във военноморския флот. От екипажа на военния кораб се очаквало да служи до смърт на „Краля и страната“ и да не печели много облаги от дейността си. В същото време каперите действали по поръчение на краля, но им било позволено да изпълняват и по-безскрупулни задачи и дори понякога да задържат имуществото, което плякосвали (Harris 2002: 108). Това обаче невинаги е било възможно – някои от мъжете, които са се присъединявали към каперски екипажи в Лондон, понякога са се връщали като бегълци във вериги. Малко след като се сдобива с екипажа си, У. Кид отплава за Ню Йорк, където го попълва с нови членове. Първата му награда с *Adventure Galley* ще бъде френски риболовен кораб. С тази победа капитан Кид и *Adventure Galley* напускат Ню Йорк и отплават за Мадагаскар.

Най-голямото постижение в кариерата му е превземането на търговския кораб *Quedagh Merchant* край бреговете на нос Коморин в Индия. Това е съвместна мисия на *Adventure Galley* и *Rouparelle*, в

¹ Деветгодишната война, разразила се след края на Славната революция между Франция и Великия съюз.

която те причакват и завземат кораба и стоките му, като унищожават и записите на кораба. Според някои източници У. Кид щял да продаде коприна и опиум на стойност 20 000 британски лири в златни кюлчета и прах (Harris 2002: 134). Смята се, че при залавянето си *Quedagh Merchant* не е оказал никаква съпротива, а съдържанието му се равнявало на 25 милиона долара по днешен курс. Екипажът на търговския кораб е освободен и върнат невредим на брега, което кара учените да смятат, че У. Кид не е бил склонен към насилие, противно на разпространените схващания за пиратите. С две огромни награди и *Rouparelle* като съюзник У. Кид продължава разбойническата си дейност си в търсене на още кораби за превземане по крайбрежието. За негово съжаление избухналата вражда между членовете на екипажа му, както и краят на Деветгодишната война в 1697 г., ограничават ефективността на неговите акции. Междувременно несекващите оплаквания от методите му на действие в крайна сметка принуждават британските власти в Северна Америка да го заловят и обвинят в пиратство през лятото на 1699 г.

ПРОЦЕСЪТ СРЕЩУ КАПИТАН УИЛЯМ КИД

Капитан Кид е подведен под съдебна отговорност на 8 май 1701 г. в Старото кметство в Лондон. Той е подсъдим по шест обвинения в убийство, пиратство и грабеж. Признат е за виновен и обесен четиринадесет дни по-късно. През изминалия век обаче историците проучват въпроса и стигат до заключението, че У. Кид е напълно невинен по повдигнатите му обвинения (Harpham 2012). Причината за залавянето му и последвалия процес е по-скоро фактът, че губи опеката на влиятелните си покровители в Лондон. Впоследствие той е задържан и прекарва в затвора около половин година. След това е прехвърлен в Англия и отново вкаран в затвора за дванадесет месеца, като молбата му да събере и предостави доказателства в подкрепа на невинността си е отхвърлена.

Нашият основен източник за процеса срещу него е памфлет, наречен „Обвинението, процесът и осъждането на капитан У. Кид за убийство и пиратство по шест обвинения“, съставен на 8 или 9 май

1701 г., около две седмици преди смъртта му. Както се споменава в заглавието, това е писмен запис на случилото се по време на съдебния процес срещу капитан Кид. В документа са разгледани всичките шест обвинения срещу него и екипажа му. Всички те са обвинени в пиратство и грабеж, докато У. Кид е обвинен и в убийство. Той и по-голямата част от екипажа са признати за виновни, въпреки че в началото на процеса са пледирали невинни. По време на съдебното дело У. Кид настоява, че никога не е бил пират и следователно не трябва да бъде обвиняван като такъв. Някои от членовете на екипажа като Робърт Кълифорд, Ник Чърчил и Дарби Молинс променят позицията си и решават да се признаят за виновни с напразната надежда за намаляване на присъдите им. В крайна сметка само трима мъже от екипажа ще бъдат признати за невинни, а всички останали ще бъдат наказани с публично обесване.

Този документ е много добър пример за това как обикновено протичат пиратските процеси в „дългия XVIII век“. Това е и един от малкото първични източници, чрез които можем да пресъздадем мислите и действията на капитан Кид, както и неговата позиция по отношение на самото пиратство. Както вече споменахме, той категорично отхвърля идеята, че е пират, и твърди, че всички действия, които е предприел, са били в съответствие с това, че е капер и че служи на краля. Мнението му може да се види в първата половина на документа, където е описано неговото настояване за „съветник“ и достатъчно време, за да събере документите си, вероятно с цел да забави процеса, като категорично отказва да се признае за виновен. Съдебните заседатели многократно отказват неговата молба с аргумента, че е разполагал с достатъчно време, за да подготви, каквото му е необходимо. Както е посочено в документа, той е бил предупреден две седмици предварително, че ще бъде изправен пред съда (Kidd 1701: 3). В източника обаче не се споменава, че до момента на процеса е бил затворен в тъмница, което прави невъзможно да получи необходимите документи.

Този източник не само дава възможност да се оцени гледната точка на У. Кид, но също и тази на неговите обвинители, чиято цел е да осъдят обвиняемите като пирати. Текстът е много ценен и за изучаване на правния статут на пиратството на синора между XVII и XVIII в. Малко след публикуването на памфлета, между края на първото и

второто десетилетие на XVIII в., британският кралски флот решава да класифицира пиратството като организирана престъпна дейност. Така през 30-те години на XVIII в. се провеждат голям брой съдебни процеси срещу „пирати“ (Lane 2010). Един от известните закони за спиране на пиратството е прокараният в 1721 г. „Пиратски закон”,² който гласи, че ако някой, който разполага с морски съд, сформира екипаж след 25 март 1722 г. и търгува или общува с пирати, ще бъде съден като такъв. Делото на У. Кид завършва две десетилетия преди огласяването на този закон, но предвид голямата му популярност може да се предположи, че тежките последици от процеса срещу него и екипажа му повлияват на суровите наказания, предвидени в закона от 1721 г. В този контекст следва да споменем и приноса към историята на пиратството и каперството на изследователите Пол Халууд и Томас Микели, които разглеждат икономическите аспекти на свързаните с пиратството наказания. Авторите се позовават на извадка от съдебните процеси срещу четиридесет и седем пирати, двадесет от които, включително У. Кид, започват кариерите си като капери, което затвърждава нуждата от разглеждането на двата феномена в по-широк исторически контекст. Заключениеето на П. Халууд и Т. Микели е, че тежки наказания често са били налагани в случаите, когато капер е атакувал кораб под флага на държава, за която не е имал валидно каперско свидетелство, или пък е нападал собствените си сънародници (Hallwood, Miceli 2018: 238).

По време на процеса У. Кид е обрисуван като небрежен човек, който не се интересува от съдебното дело и се опитва да го отложи. Главните съдебни заседатели са превърнали в своя абсолютна мисия намерението си да подведат капитан Кид и екипажа му под съдебна отговорност и до голяма степен постигат целите си. Той не намира подкрепа или някого, който да го защитава, тъй като повечето съюзници го напускат след внезапния арест. Този съдебен процес в крайна сметка довежда до смъртта му на 23 май 1701 г. и репутацията му завинаги ще бъде белязана от факта, че е обесен като провинил се пират.

² British Parliament. 8 *George 1 c. 24: The Piracy Act, 1721, The Statutes Project*, Available at: <https://statutes.org.uk/site/the-statutes/eighteenth-century/1721-8-george-1-c-24-the-piracy-act/> [Viewed 15.07.2024].

ИСТОРИОГРАФИЯ

Златният век на пиратството е една от най-проучваните теми в морската история, като обикновено изследванията привилегироваат политическите и икономическите аспекти на темата. Наблюдава се известна тенденция сред учените да определят пиратството от края на XVII в. в Атлантическия океан и Западните Индии като качествено различно явление с глобалноисторически характер и специфика, отчасти поради все по-засилените взаимовръзки между пиратството и каперството. От друга страна, историчката Карла Пестана смята, че преломният исторически момент за пиратството и каперството започва с подписването на договора от Тордесиляс (Испания) през 1494 г. (Pestana 2018: 17). По същество той „разделя“ света между Испания и Португалия, но останалите колониални сили ревностно оспорват валидността му. Поради това Англия, Франция и Нидерландия започват да нападат испанските кораби, за да заграбят златото и да спрат експанзията им. Подхранвана от колониалните амбиции на европейските народи, Ямайка се превръща в своеобразно средоточие за най-разнообразни форми на пиратство и каперство, като вследствие на това се появяват и популяризират понятия със силно специфичен регионален оттенък, като напр. буканиерството (от фр. „*boucanier*“, или практиката да се опушва дивеч в Карибите преди да се пристъпи към пиратски набези). Малко след раждането на капитан Кид, през 1655 г. английска експедиция превзема Ямайка от испанците, но тя продължава да бъде заобиколена (и заобикаляна) от испански кораби. За да защитят новата английска колония, английски държавници и военнотружещи търсят подкрепа от каперите, вследствие на което Ямайка се превръща в убежище за каперски експедиции.

Именно това е контекстът за появата на „Златния век на пиратството“, макар че действителната му периодизация си остава спорна. Някои историци се фокусират върху по-малък период от време – 1716–1726 г., докато други възприемат по-широк подход и разглеждат периода от средата на XVII до средата на XVIII в. като апогей на пиратството в глобален контекст. В нашия случай използваме второто определение, тъй като то включва каперите и буканиерите като У. Кид от края на XVII в. Как обаче се вписва капитан Кид в обща-

та картина на Златния век на пиратството? Авторът Дъглас Бърджис твърди, че процесът срещу У. Кид съвпада със залеза на пиратството (Head 2018: 6–7). Като свидетелства за това може да бъдат приведени английските закони и държавни практики по отношение на този феномен. Първоначално те са създадени с цел да бъде регулирано английското мореплаване в Индийския океан, но затягането им в късния XVII в. кара все повече капери да пренебрегват задълженията си или споразуменията с определени държави, което от своя страна води до още по-стриктно налагане и прилагане на нови правни реформи от страна на държавата. В началото на XVIII в., както видяхме, репресиите срещу така наречените „пирати“ достигат своя връх и често много моряци или капери са обвинявани в ужасяващи, съзнателно преувеличавани престъпления. Многобройните съдебни процеси срещу обвинените в пиратство ще оставят трайно обществено въздействие и така през 1721 г. ще бъде издадена първата историческа книга за пиратите. Въпреки че контролът върху пиратството се засилва, то никога не намалява напълно, като някои експерти дори смятат, че официалният край на това явление, което познаваме като пиратство, е в средата на XIX век (Head 2018: 7).

Подвизите и наследството на капитан У. Кид са обект на дълги историографски спорове. Поради големия интерес към историята на пиратството много книги представят У. Кид като прочут пират, една от основните фигури в така наречения „Златен век на пиратството“ (1650–1740 г.). Както вече беше подсказано, подобни характеристики изопачават сложността на действията на У. Кид, както и естеството на запазените първични свидетелства около неговата личност. Ето защо историците продължават да се опират на архивни данни, като използват и нови теоретични подходи, за да осветлят биографията на тази забележителна личност. Изследователят Крейг Кабел, например, твърди, че наследството на У. Кид трябва да се интерпретира в пресечната точка между каперството и пиратството (Cabell 2011). Греъм Харис също анализира подвизите на У. Кид и двете основни събития в каперската му кариера – придобиването на *Adventure Galley* и плячкосването и превземането на *Queddah Merchant* – в контекста на динамичното взаимодействие между пиратството и каперството. Той твърди, че в епохата след края на Английската революция и Слав-

ната революция от 1688 г. действията на У. Кид най-вероятно биха били сходни или дори класифицирани като действия на пират (Harris 2002). В друг принос към историографската дискуссия Дейвид Харфам настоява, че У. Кид е невинен и е бил несправедливо обвинен в пиратски начинания (Harpham 2012). Всички тези научни изследвания разглеждат „Обвинението, съдебният процес и осъждането на капитан У. Кид за убийство и пиратство по шест обвинения“ (Kidd 1701) като основополагащ, надежден и достоверен източник. В последно време наличието на дигитални бази данни със закони за пиратството и каперството (*Statutes Project*), както и на разнообразни ресурси в тази област, благоприятстват развитието на научните изследвания, предоставяйки нови ракурси при проучването на противоречиви и проблематични исторически фигури, като тази на прочутия капитан У. Кид.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение, новите интерпретации, които започват да си проправят път благодарение на внимателно изследване на първичните сведения и вторичните източници, разкриват капитан У. Кид като сложна личност, хвърлена в свят на войни, революции и грабежи, който често затруднява участниците в него да определят точния характер на действията си. Този проблем се изостря допълнително от променящите се представи за пиратство, каперство и насилие (вкл. революционно такова) в напрегнатия геополитически климат в края на XVII и началото на XVIII в. Освен това, когато легендата за пирата У. Кид оживява през 20-те години на XVIII в., става трудно да се отделят фактите от измислиците – задача, която е допълнително усложнена поради разпространението на слухове за тайното му заровено съкровище, което е неразривно свързано с въпроса за „пиратското“ му наследство.

В крайна сметка спорът дали капитан У. Кид е бил пират или капер може би никога няма да бъде напълно разрешен; но той може да ни помогне да генерираме редица нови въпроси, свързани с връзката между пиратството и каперството през „дългия XVIII век“, както и със сложното взаимоотношение между историческите извори и на-

учните изследвания. Не на последно място случаят на капитан Кид засвидетелства нуждата от внимателно пресяване на факти за редица противоречиви исторически личности, чийто бунт срещу установените норми и практики често води до тяхната гибел и създаването на многопластово историческо наследство.

БИБЛИОГРАФИЯ

British Parliament. 1721. 8 George 1 c. 24: The Piracy Act. – *The Statutes Project*, Available at: <https://statutes.org.uk/site/the-statutes/eighteenth-century/1721-8-george-1-c-24-the-piracy-act/> [Viewed 15.07.2024].

Encyclopædia Britannica. 2025. Pirates, Privateers, Corsairs, Buccaneers: What’s the Difference? Available at: <https://www.britannica.com/story/pirates-privateers-corsairs-buccaneers-whats-the-difference>. [Viewed 11.03.2025].

Cabell, Craig, Allan Richards & Graham Thomas. 2011. *Captain Kidd: The Hunt for the Truth*. Barnsley, Pen and Sword Maritime.

Hallwood, Paul, Thomas Miceli. 2018. Piracy and Privateers in the Golden Age: Lessons for Today. – *Ocean Development & International Law*, vol. 49, no 3, pp. 236–246, Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/0908320.2018.1479369?scroll=top&needAccess=true&>. [Viewed 18.01.2026].

Harpham, David. 2012. The Case of Captain William Kidd – a 300-Year-Old Miscarriage of Justice? – *New Histories*, vol. 3, no. 7, Available at: <https://newhistories.sites.sheffield.ac.uk/volumes/2011-12/volume-3/issue-7-open-theme/the-case-of-captain-william-kidd-a-300-year-old-miscarriage-of-justice>. [Viewed 18.01.2026].

Harris, Graham. 2002. *Treasure and Intrigue: The Legacy of Captain Kidd*. Toronto, Dundurn Press.

Head, David. 2018. “Introduction.” In: David Head (Ed.). *The Golden Age of Piracy: The Rise, Fall, and Enduring Popularity of Pirates*. Athens, GA, University of Georgia Press, pp. 1–12.

Kidd, William. 1701. *The arraignment, Tryal, and condemnation of captain William Kidd, for Murther and piracy, upon six several indictments....* London, J. Nutt, Available at: <https://www.loc.gov/item/18011064/> [Viewed 18.01.2026].

Knuth, Nicholas. 2023. Enemies of All Mankind: Piracy in the British Atlantic World, 1680 to 1730. M.A. Thesis, University of Nebraska at Kearney, Available at: <https://openspaces.unk.edu/hist-etd/40/> [Viewed 18.01.2026].

Lane, Kris. 2010. Piracy. – *Oxford Bibliographies*, Available at: <https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199730414/obo->

9780199730414-0077.xml?rskey=RFPJqJ&result=6&q=piracy#firstMatch.
[Viewed 18.01.2026].

Pestana, Carla Gardina 2018. “Why Atlantic Piracy?” In: David Head (Ed.). *The Golden Age of Piracy: The Rise, Fall, and Enduring Popularity of Pirates*. Athens: University of Georgia Press, pp. 15–31.